PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2020/2123,

annettu 11 päivänä marraskuuta 2020,

poikkeuksen myöntämisestä Saksan liittotasavallalle ja Tanskan kuningaskunnalle Kriegers Flak Combined Grid Solutionia varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan nojalla

(tiedoksiannettu numerolla C(2020) 7948)

(Ainoastaan saksan- ja tanskankieliset tekstit ovat todistusvoimaisia)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon sähkön sisämarkkinoista 5 päivänä kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 ([1]), jäljempänä 'sähköasetus', ja erityisesti sen 64 artiklan,

on ilmoittanut jäsenvaltioille tästä hakemuksesta,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Tanskan ja Saksan viranomaiset toimittivat 1 päivänä heinäkuuta 2020 Euroopan komissiolle hakemuksen, jossa pyydetään Kriegers Flak Combined Grid Solutionia (Kriegers Flakin alueen yhdistetty verkkoratkaisu), jäljempänä 'KF CGS', koskevaa poikkeusta sähköasetuksen 64 artiklan nojalla.

(2) Komissio julkaisi poikkeuspyynnön 7 päivänä heinäkuuta verkkosivustollaan ([2]) ja kehotti jäsenvaltioita ja sidosryhmiä antamaan huomautuksia 31 päivään elokuuta 2020 saakka. Lisäksi jäsenvaltioille ilmoitettiin neuvoston energiatyöryhmän 13 päivänä heinäkuuta 2020 pidetyssä kokouksessa, että poikkeuspyyntö oli toimitettu ja huomautuksia oli mahdollista antaa.

2. KRIEGERS FLAK COMBINED GRID SOLUTION

(3) Maantieteellinen alue "Kriegers Flak" viittaa Itämerellä sijaitsevaan riuttaan, joka ulottuu Tanskan, Saksan ja Ruotsin talousvyöhykkeille. Riutta muodostaa suhteellisen matalia vesialueita, ja Tanska, Saksa ja Ruotsi olivat vuonna 2007 kaikki kiinnostuneita rakentamaan alueelle tuulipuistoja. Aluksi kaikkien kolmen jäsenvaltion siirtoverkonhaltijat arvioivat, olisiko mahdollista laatia yhteishanke, joka yhdistäisi alueelle rakennettavat laitokset. Kahteen valtioon liitettävän tuulipuiston rakentamista koskevaan hankkeeseen (ns. hybridihanke) osallistuivat vuodesta 2010 alkaen enää Tanskan ja Saksan siirtoverkonhaltijat.

(4) Poikkeusta koskevan hakemuksen mukaan päätavoite siinä, että KF CGS suunniteltiin hybridihankkeeksi, oli lisätä tuulipuistojen ja niitä vastaavan maalla sijaitsevan sähköverkon välisten liitäntöjen käyttöä asettamalla tämä kapasiteetti saataville alueiden väliseen kaupankäyntiin silloin, kun koko kapasiteettia ei tarvita tuotetun sähkön siirtoon tuulipuistoista maalle.

([1]) EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54.

([2]) https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf

(5) Energinet.dk (tanskalainen siirtoverkonhaltija) ja 50Hertz (alueen saksalainen siirtoverkonhaltija) allekirjoittivat vuoden 2010 loppupuolella avustussopimuksen 150 miljoonan euron määrärahoista, jotka olivat peräisin Euroopan energia-alan elvytysohjelmasta (EEPR). KF CGS sisältyi myös komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1391/2013 ([3]) liitteessä esitettyyn ensimmäiseen luetteloon yhteistä etua koskevista hankkeista. KF CGS:n konseptista, myös sähkövirtojen suunnitellusta kohtelusta ylikuormitustilanteissa, jäljempänä 'siirtorajoituksen hallinta', on keskusteltu tiiviisti asiaan liittyvien kansallisten energia-alan sääntelyviranomaisten kanssa. Sitä on käsitelty myös komission kanssa käydyssä yhteydenpidossa.

(6) KF CGS laajempana hankkeena yhdistää seuraavat elementit (ks. myös jäljempänä oleva kaavio 1):

a) Baltic 1- ja Baltic 2 -puistot, jotka sijaitsevat molemmat Saksalle kuuluvilla Itämeren alueilla. Vuonna 2011 käyttöönotetun Baltic 1 -puiston kapasiteetti on 48 megawattia ja vuonna 2015 käyttöönotetun Baltic 2 -puiston 288 megawattia.

b) Tuulipuisto, jonka nimi myös on Kriegers Flak ja joka sijaitsee Tanskalle kuuluvalla Itämeren alueella. Puiston kapasiteetti on 600 megawattia, ja se on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2022.

c) Saksan tuulipuistojen ja maalla sijaitsevan Saksan sähköverkon verkkoliitäntä, jonka kapasiteetti on noin 400 megawattia. Liitännässä käytetään vaihtovirtaa 150 kV:n jännitteellä, ja sen pituus on 136 kilometriä. Liitännät puistoihin on otettu käyttöön vuosina 2011 ja 2015.

d) Tanskan tuulipuiston ja maalla sijaitsevan Tanskan sähköverkon (Tanska 2 -tarjousalueella) verkkoliitäntä, jonka kapasiteetti on noin 680 megawattia. Vuonna 2019 käyttöönotetussa liitännässä käytetään vaihtovirtaa 220 kV:n jännitteellä, ja sen pituus on 77–80 kilometriä.

e) Tasasähkömuuttaja-asema, joka sijaitsee Bentwischissä Saksassa ja liittää asynkronisesti Pohjois-Euroopan ja Manner-Euroopan synkronialueet.

f) Kaksi suurjännitteistä vaihtovirtakaapelia, jotka yhdistävät Kriegers Flak- ja Baltic 2 -tuulipuistot. Kaapelien kapasiteetti on 400 megawattia ja pituus 24,5 kilometriä.

g) Kriegers Flak- ja Baltic 2 -lauttojen yhdistämiseksi molempia offshore-lauttoja oli laajennettava.

h) Rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikkö (Master Controller for Interconnector Operation, MIO). Päähallintayksikkö säätää reaaliaikaisesti tehonjakoa tasasähkömuuttaja-aseman kautta, käynnistää vastakaupan, jos johdot ylikuormittuvat ennustettua suuremman tuulivoiman tuotannon vuoksi, aktivoi tarvittaessa merituulipuistojen tuotannon rajoittamisen viimeisenä keinona sekä mukauttaa tasasähkömuuttaja-aseman jännitettä ja loistehoa koskevia asetusarvoja jännitteen stabiilisuuden varmistamiseksi. Se myös ennustaa tunneittain jäljellä olevan siirtokapasiteetin, joka asetetaan markkinoiden käyttöön.

(7) Poikkeuspyynnössä katsotaan, että edellä mainituista omaisuuseristä tuulipuistot eivät ole virallisesti osa KF CGS -hanketta (jonka katsotaan sen vuoksi rajoittuvan siirtoverkon omaisuuseriin c–h).

([3]) Komission delegoitu asetus (EU) N:o 1391/2013, annettu 14 päivänä lokakuuta 2013, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 347/2013 muuttamisesta vahvistamalla unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista (EUVL L 349, 21.12.2013, s. 28).

Kaavio 1

Kartta KF CGS:n hankealueesta ja tärkeimmistä verkkoelementeistä

(8) Lisäksi vain omaisuuserät e–h liittyvät suoraan kansallisten verkkojen ”yhdistämiseen”. Sen vuoksi vain kyseisiä omaisuuseriä (kaavioissa 1 ja 2 ’KF CGS:n omaisuuserät’) yhteisrahoitettiin EU:n varoista.

Kaavio 2

KF CGS:n omaisuuserät

3. **PYYDETYT POIKKEUKSET**

(9) Kaikkien pyydettyjen poikkeuksien tavoitteena on jakaa KF CGS -verkon kapasiteetti tarjousalueen rajalla tarjousalueiden Tanska 2 (DK2) ja Saksa/Luxemburg (DE/LU) välillä siten, että etusijalle asetetaan KF CGS -verkkoon suoraan liitetyt merituulipuistot.

(10) Hakijat pyytävät, että KF CGS -verkon osalta poiketaan tietyistä jäljempänä kuvatuista vaatimuksista, jotka liittyvät kaikki sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdan mukaiseen kaupankäynnissä käytettävissä olevaan vähimmäiskapasiteettiin.

3.1 **Sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohta**

(11) Sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdassa säädetään, että ”[s]iirtoverkonhaltijat eivät saa rajoittaa markkinaosapuolten käyttöön annettavan yhteenliittämiskapasiteetin määrää siirtorajoituksen ratkaisemiseksi omalla tarjousalueellaan tai keinona hallita tarjousalueiden sisäisistä liiketoimista johtuvia sähkönsiirtoja”. Tätä kohtaa katsotaan noudatetun, kun alueiden välisen kaupan käyttöön asetetaan koordinoituun nettosiirtokapasiteettiin perustuvaa lähestymistapaa käyttävillä rajoilla vähintään 70 prosenttia siirtokapasiteetista noudattaen käyttövarmuusrajoja vikatapahtumien vähentämisen jälkeen, sellaisina kuin ne määritetään kapasiteetin jakamista ja siirtorajoituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen mukaisesti. Saksan ja Tanskan viranomaiset pyytävät, että tätä vähimmäisprosenttiosuutta ei sovellettaisi kokonaissiirtokapasiteettiin noudattaen käyttövarmuusrajoja vikatapahtumien vähentämisen jälkeen. Vähimmäisprosenttiosuutta olisi sen sijaan sovellettava vain siihen kapasiteettiin, jäljempänä ’jäännöskapasiteetti’, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun siitä on vähennetty koko kapasiteetti, joka odotetaan tarvittavan KF CGS -verkkoon liitettyjen tuulipuistojen tuotannon siirtoon rantaan.

(12) Jos tuulivoiman siirtämiseen rantaan tarvitaan 400 megawatin siirtokapasiteetista jo 320 megawattia, poikkeuspyynnön mukaan 16 artiklan 8 kohdan vaatimuksia sovelletaan vain 80 megawattiin. Tämä tarkoittaa, että jos alueiden välisen kaupan käyttöön asetetaan vähintään 70 prosenttia 80 megawatista, Saksan ja Tanskan viranomaisten mukaan pitäisi katsoa, että tämä riittää sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdan vaatimusten noudattamiseksi. Kapasiteetti, joka vähennetään kokonaiskapasiteetista ennen vuorokausimarkkinoiden aikavälin kaupan käyttöön asetetun vähimmäiskapasiteetin laskemista, perustuu molempien siirtoverkonhaltijoiden seuraavaksi vuorokaudeksi tekemiin tuulivoiman tuotantoennusteisiin. Kapasiteetti, joka jää käyttämättä seuraavan vuorokauden kapasiteetin jakamisen jälkeen, olisi asetettava päivänsisäisten markkinoiden käyttöön.

(13) Kuten pyynnössä todetaan, tämä lähestymistapa sisältyy tällä hetkellä kapasiteetin laskenta-alue Hansan laskentamenetelmiin vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden aikavälien osalta. KF CGS -hanke sijaitsee kapasiteetin laskenta-alue Hansalla. Hansa-alueen kansalliset sääntelyviranomaiset sopivat Hansa-alueen kapasiteetin laskentamenetelmistä 16 päivänä joulukuuta 2018. Alueen toimivaltaiset kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole vielä pystyneet sopimaan kapasiteetin laskenta-alue Hansan kapasiteetin laskentamenetelmistä pitkää aikaväliä varten eivätkä päivitetyistä menetelmistä vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden aikavälejä varten. Tämä johtuu erityisesti siitä, että Kriegers Flakin rajayhdysjohdon kapasiteetin laskemista koskevasta lähestymistavasta ei ole päästy sopuun. Siksi sopimuksen saavuttamista koskevaa määräaikaa jatkettiin siinä toivossa, että tämä poikkeusmenettely selventää asiaa ([4]).

3.2 **Sähköasetuksen 12, 14, 15 ja 16 artikla**

(14) Sähköasetuksen 12, 14, 15 ja 16 artiklassa viitataan useaan otteeseen 16 artiklan 8 kohdassa säädettyyn käytettävissä olevan kapasiteetin vähimmäistasoon. Saksan ja Tanskan viranomaiset pyytävät poikkeusta, jonka perusteella kyseisissä artikloissa tarkoitettu kapasiteetin vähimmäistaso vastaa edellä kuvatulla tavalla laskettua vähimmäistasoa eli 70:tä prosenttia jäännöskapasiteetista.

(15) Komissio ei pidä näitä erillisinä poikkeuspyyntöinä. On tärkeä huomata, että sähköasetuksen 64 artiklan 1 kohdassa ei sallita sähköasetuksen 12 artiklaa koskevia poikkeuksia. Siinä määrin kuin poikkeaminen 16 artiklan 8 kohdasta johtaa kapasiteetin vähimmäistason laskemiseen eri tavalla, kaikkia asetuksen sisältämiä viittauksia kyseiseen vähimmäistasoon olisi kuitenkin pidettävä viittauksina poikkeusta koskevassa päätöksessä määritettyyn tasoon.

([4]) Ks. 7 päivänä helmikuuta 2020 annettu Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston päätös 6/2020 ”Decision on the request of the regulatory authorities of the Hansa capacity calculation region to extend the period for reaching an agreement on the long-term capacity calculation methodology”, https://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Individual decisions/ACER Decision 06-2020 on extension Hansa_LT_CCM.pdf.

3.3 **Verkkosäännöt ja suuntaviivat**

(16) Pyynnön perusteella poikkeus on otettava huomioon myös kapasiteetinlaskentaprosesseissa, joista säädetään kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta annetussa komission asetuksessa (EU) 2015/1222 ([5]), pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista annetussa komission asetuksessa (EU) 2016/1719 ([6]) sekä sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista komission asetuksessa (EU) 2017/2195 ([7]). Siinä määrin kuin pyydetään poikkeamista näissä komission asetuksissa vahvistetuista menetelmistä, pyyntöjä ei pidetä erillisinä poikkeuspyyntöinä, vaan niiden katsotaan liittyvän olennaisesti sähköasetuksesta poikkeamista koskevaan pyyntöön. Siinä määrin kuin jotakin sähköasetuksen säännöstä ei poikkeuksen vuoksi sovelleta tai sovelletaan vain osittain, myöskään sähköasetuksen kyseiseen säännökseen viittaavan tai siihen perustuvan alemman tason lainsäädännön nojalla hyväksyttyjä menetelmiä ei sovelleta.

(17) Poikkeuspyynnössä esitetään myös, että kapasiteetin varauksen pitkän aikavälin markkinoilla tulee perustua kapasiteettiin, joka jää yli sen jälkeen, kun siitä on vähennetty käyttöön otettujen tuulivoimaloiden kapasiteetti. Kapasiteetin varauksen muissa markkina-aikayksiköissä tulee perustua kapasiteettiin, joka jää yli ennustetun tuulivoimatehon syötön jälkeen. Pyynnössä esitetään, että merituulipuistojen (joiden katsotaan viittaavan vain Baltic 1-, Baltic 2- ja Kriegers Flak -tuulipuistoihin) tuotannon rajoittamista, joka johtuu rajat ylittävän kapasiteetin varaamisesta alueiden väliseen kaupankäyntiin, vältetään kaikissa markkina-aikayksiköissä. Komissio katsoo kuitenkin, että tämä pyyntö on muiden pyydettyjen poikkeusten ja kuvatun kapasiteetin laskemista ja jakamista koskevan lähestymistavan tarkoitettu seuraus eikä erillisiä poikkeuksia koskeva pyyntö. Pyynnössä esitetään nimenomaisesti, että jaettavan kapasiteetin olisi oltava vakaa, mikä tarkoittaa, että jaettua siirtokapasiteettia ei rajoiteta merituulipuistojen tuotannon rajoittamisen estämiseksi.

3.4 **Pyydetyn poikkeuksen kesto**

(18) Poikkeuspyynnössä pyydetään, että poikkeus tulee voimaan KF CGS:n käyttöönoton yhteydessä, jonka odotetaan tapahtuvan vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä, ja että sitä sovelletaan ”niin kauan kuin Baltic 1-, Baltic 2- ja Kriegers Flak -tuulipuistot ovat liitettyinä KF CGS:ään”. Myöhemmin pyynnössä todetaan, että poikkeuksen tulisi kestää ”niin kauan kuin nämä merituulipuistot ovat toiminnassa ja liitettyinä verkkoon”.

(19) Komissio katsoo, että tämä tarkoittaa tuulipuistoja sellaisina kuin ne jo ovat nykyisellään olemassa tai Kriegers Flak -tuulipuiston osalta sellaisena kuin sen on suunniteltu olevan toiminnassa lähitulevaisuudessa. Vaikka uudet tuulipuistot olisivat nykyisten puistojen jatkoinvestointeja, niiden ennustettua tuotantoa ei näin ollen vähennettäisi kokonaissiirtokapasiteetista ennen jäännöskapasiteetin laskemista.

4. **KUULEMISEN AIKANA VASTAANOTETUT HUOMAUTUKSET**

(20) Komissio vastaanotti kuulemisen aikana huomautuksia viideltä eri sidosryhmältä sekä yhdeltä jäsenvaltiolta.

— Neljä kuudesta huomautuksesta oli puoltavia tai niissä suhtauduttiin vähintään ymmärtäväisesti pyydettyyn poikkeukseen, vaikkakin kahdessa näistä huomautuksista pyydettiin poikkeuksen keston selkeää rajoittamista ja yhdessä niistä toivottiin hankkeen pikaista mukauttamista EU:n lainsäädäntökehykseen. Viidennessä huomautuksessa ei kommentoitu varsinaista poikkeuspyyntöä, kun taas kuudennessa kannatettiin poikkeuksen hylkäämistä tai seuraavaksi parhaana ratkaisuna lyhyen aikarajoituksen asettamista poikkeukselle.

— Mahdollisen poikkeuksen keston osalta neljästä poikkeuksen myöntämistä puoltavasta huomautuksesta kahdessa esitettiin, että poikkeus kattaisi liitettyjen tuulipuistojen koko käyttöiän, kun taas yhdessä niistä pyydettiin poikkeuksen keston määrittämistä mutta ei ehdotettu konkreettista kestoa. Yhdessä pyydettiin poikkeuksen määrittämistä tilapäiseksi ja annettiin esimerkkinä keston rajoittaminen viiteen vuoteen, jotta KF CGS -verkkoa varten voidaan kehittää offshore-tarjousalue.

([5]) Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24).

([6]) Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).

([7]) Komission asetus (EU) 2017/2195, annettu 23 päivänä marraskuuta 2017, sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EUVL L 312, 28.11.2017, s. 6).

— Viidessä kuudesta huomautuksesta korostettiin, että vaikka (ehdollinen) tilapäistä poikkeusta koskeva päätös voi olla perusteltu tarkasteltavan tapauksen ainutlaatuisten ominaispiirteiden vuoksi, poikkeukset eivät ole sopiva vaihtoehto sille, että määritetään laajempi sääntelykehys kestävän sääntelyratkaisun varmistamiseksi. Kestävästä sääntelyratkaisusta olisi hyötyä tuleville hybridihankkeille, mutta se voisi myös mahdollistaa poikkeuksen korvaamisen tietyn ajan jälkeen; tämä on tarpeen, jotta voidaan sopia KF CGS:ää koskevien sopimusten sääntelykohtelusta ja mahdollisesta uudelleenneuvottelusta. Kuudennessa huomautuksessa todettiin, että sääntelykehyksessä on tapahtunut muutoksia, mutta korostettiin, että pitkän aikavälin hankkeissa on luonnollista, että hankkeen keston aikana tapahtuu joitakin sääntelymuutoksia.

— Kahdessa huomautuksessa käsiteltiin myös tällaisen kestävän sääntelyratkaisun sisältöä, joka ei kuulu tämän poikkeusta koskevan päätöksen soveltamisalaan, ja korostettiin, että tukea olisi annettava suoraan markkinapohjaisesti (kuten huutokaupoilla) eikä välillisesti keinotekoisen korkeilla sähköhinnoilla tai käytön erityiskohtelulla, kuten ajojärjestyksessä etusijalle asettamisella ja tasevastuun puuttumisella. Yhdessä huomautuksessa sääntelyratkaisua käsiteltiin vieläkin tarkemmin ja tuettiin offshore-tarjousalueita lupaavana ratkaisuna, jota voitaisiin soveltaa myös KF CGS:ään tulevaisuudessa. Huomautuksessa korostettiin, että markkinoiden suunnittelussa ei pitäisi kohdella maalla ja merellä tapahtuvaa tuotantoa eri tavalla, mutta todettiin samalla, että offshore-tarjousalueiden vaikutuksia jakeluun on arvioitava tarkemmin.

5. **ARVIOINTI**

(21) Sähköasetuksen 64 artiklan mukaan poikkeus 3 ja 6 artiklan, 7 artiklan 1 kohdan, 8 artiklan 1 ja 4 kohdan, 9, 10 ja 11 artiklan, 14–17 artiklan, 19–27 artiklan, 35–47 artiklan ja 51 artiklan asiaankuuluvista säännöksistä voidaan myöntää, jos jäsenvaltio (tai jäsenvaltiot; tässä tapauksessa Tanska ja Saksa) voi osoittaa, että pienten erillisten verkkojen tai pienten liitettyjen verkkojen käytössä on huomattavia ongelmia.

(22) Syrjäisimpiä alueita lukuun ottamatta poikkeuksen on oltava kestoltaan rajoitettu, ja siihen sovelletaan ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin.

(23) Poikkeuksessa on lisäksi pyrittävä varmistamaan, ettei se haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisäämistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista eikä kulutusjoustoa.

5.1 **Pieni erillinen tai pieni liitetty verkko**

(24) Sähköasetuksessa ei säädetä yleisistä ja automaattisista pieniä erillisiä tai pieniä liitettyjä verkkoja koskevista poikkeuksista. Asetuksessa oletetaan näin ollen, että vaikka EU:n sähköverkkojen koossa ja teknisissä ominaisuuksissa on suuria eroja, kaikki tällaiset verkot voivat ja niiden pitäisi toimia koko sääntelykehyksen mukaisesti.

(25) Tämä olettama voidaan kuitenkin kumota, mikä tarkoittaa, että sähköasetuksen 64 artiklan 1 kohdan nojalla voidaan poiketa tietyistä sähköasetuksen säännöksistä, jos jäsenvaltiot osoittavat muun muassa, että näiden säännösten soveltaminen pieniin erillisiin verkkoihin voisi aiheuttaa huomattavia ongelmia erityisesti maantieteellisten olosuhteiden tai kyseisten verkkojen kannalta olennaisten kysyntäprofiilien vuoksi. Näin on esimerkiksi katsottu olevan tiettyjen pienten ja syrjäisten Välimeren saarten kohdalla, joilla kysyntä on erittäin vähäistä talvella mutta kasvaa merkittävästi lyhyiden matkailusesonkien aikana ([8]).

(26) *Erillisten* verkkojen lisäksi sähköasetuksessa säädetään mahdollisuudesta myöntää poikkeuksia myös pienille *liitetyille* verkoille. Tämä herättää kysymyksen siitä, mitä sähköasetuksen 64 artiklassa tarkoitetaan *verkolla*. Tähän mennessä kaikki komission päätökset erillisiä verkkoja koskevien poikkeusten myöntämisestä koskevat saaria. Sähköasetuksen 64 artiklassa mainitaan nimenomaisesti vain Kyproksen verkko. Kypros on saari, jonka siirtoverkkoa ei ole tällä hetkellä liitetty muiden jäsenvaltioiden siirtoverkkoihin. Tämä viittaa siihen, että myös lainsäätäjän mielessä olivat todennäköisesti saaret, kun artiklaan sisällytettiin pieniä erillisiä tai pieniä liitettyjä verkkoja koskeva poikkeusmahdollisuus.

([8]) Ks. komission päätös 2014/536/EU, annettu 14 päivänä elokuuta 2014, poikkeuksen myöntämisestä Helleenien tasavallalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY säännöksistä (EUVL L 248, 22.8.2014, s. 12).

(27) Termiä ’verkko’ ei kuitenkaan määritellä sähköasetuksessa eikä direktiivissä (EU) 2019/944, jäljempänä ’sähködirektiivi’. Sähködirektiivin 2 artiklan 42 alakohdassa määritellään kuitenkin termi ’pieni erillinen verkko’ ja 2 artiklan 43 alakohdassa ’pieni liitetty verkko’. Sähködirektiivin mukaan pienellä erillisellä verkolla tarkoitetaan ”mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli alle 3 000 gigawattituntia vuonna 1996 ja jossa alle viisi prosenttia vuosikulutuksesta on peräisin yhteenliittämisistä toisiin verkkoihin”, kun taas pienellä liitetyllä verkolla ”mitä tahansa verkkoa, jossa kulutus oli alle 3 000 gigawattituntia vuonna 1996 ja jossa yli viisi prosenttia vuosikulutuksesta on peräisin yhteenliittämisistä toisiin verkkoihin”.

(28) Ensinnäkin molemmissa määritelmissä oletetaan, että verkko on jotakin, jonka sisällä sähkön kulutusta voidaan mitata ja määritellä. Toisekseen se on jotakin, joka voidaan liittää yhteen muiden verkkojen kanssa. Lisäksi termi ’rajayhdysjohto’ määritellään sähködirektiivin 2 artiklan 39 alakohdassa (sähköasetuksesta poiketen) ”sähköverkkojen toisiinsa liittämiseen käytettäviksi välineiksi”. Tämän perusteella on selvää, että ”verkon” on oltava jotakin, joka i) voi sisältää kulutuspisteitä ja ii) voidaan yhdistää muihin verkkoihin sähkökaapelien välityksellä. Tämä vaikuttaa sulkevan pois sen, että useita päällekkäisiä ja yhteenkietoutuneita verkkoja pidetään yhtenä ”verkkona”. Yhden verkon on pikemminkin oltava selkeästi erotettavissa toisesta. Selkein erottava tekijä, jota komissio on myös käyttänyt tapauskäytännössään tähän mennessä ([9]), on yhden maantieteellisen alueen topologinen erottaminen toisesta alueesta; esimerkkeinä meri, joka erottaa saaren muista saarista ja mantereesta, ja vuoret. Lisäksi on selvää, että jonkin on pidettävä ”verkko” koossa ja että tuo verkko ei voi koostua useista täysin itsenäisistä, toisiinsa liittymättömistä elementeistä. Tämä tarkoittaa, että erillisten ja yhteenliittämättömien saarien ketju ei muodostaisi yhtä verkkoa vaan useita verkkoja.

(29) Tarkasteltavassa tapauksessa KF CGS:ään kuuluva kaapelien yhteenliittämä alue sijaitsee keskellä merta. Baltic 2- ja Kriegers Flak -tuulipuistot sijaitsevat Kriegers Flakin riutalla tai sen lähellä, kun taas Baltic 1 -tuulipuisto sijaitsee riutan ja Saksan rannikon välissä. Itämeri erottaa näin ollen tuulipuistot selvästi mantereesta. Meri kuitenkin erottaa myös tuulipuistot toisistaan. Vaikka puistot on liitetty keskenään kaapeleilla, tämä ei poikkea mitenkään puistojen liittämisestä mantereen verkkoihin.

(30) KF CGS -verkko muodostaa kuitenkin kokonaisuuden, jota pitää koossa yhteinen käyttö rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikön välityksellä. Päähallintayksikkö toimii monin tavoin erillisenä verkonhaltijana, joka laskee kapasiteetin automaattisesti, ehdottaa korjaustoimia ylikuormituksen yhteydessä, toteuttaa toimenpiteitä jännitteen stabiilisuuden varmistamiseksi ja ostaa vastakauppaan liittyviä palveluja. Sen toimintaa valvovat verkonhaltijat eli kaksi verkkoelementit omistavaa siirtoverkonhaltijaa. Näin ollen KF CGS:n *erottaa muista verkoista meri*, ja sen *pitävät koossa yhtenä verkkona yhteinen käyttösuunnitelma ja yhteinen käyttötoiminto*. Lisäksi KF CGS ei ole päällekkäinen muiden verkkojen kanssa, eikä voida katsoa, että yksittäiset tuulipuistot muodostavat erilliset verkot. Kumpikaan kahdesta siirtoverkonhaltijasta ei voi yksipuolisesti määrätä KF CGS:n verkkoelementeistä.

(31) Näin ollen KF CGS muodostaa yhdessä siihen liitettyjen tuulipuistojen kanssa verkon sähköasetuksen 64 artiklan merkityksessä.

(32) KF CGS on myös selvästi ”pieni” verkko. Vasta rakennettujen verkkojen osalta ei tietenkään voida tarkastella kulutusta vuonna 1996. Kyseinen vertailuvuosi on edelleen peräisin ensimmäisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston sähködirektiivistä 96/92/EY ([10]), ja raja-arvo on edelleen 2 500 gigawattituntia. Se on säilytetty vertailukohtana myöhempinä vuosina, jotta estetään verkkoja muuttamasta tilaansa vuotuisten kulutuslukujen muutosten perusteella.

([9]) Ks. komission päätös 2004/920/EY, tehty 20 päivänä joulukuuta 2004, poikkeuksen myöntämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY tietyistä säännöksistä Azorien saariryhmän osalta (EUVL L 389, 30.12.2004, s. 31); komission päätös 2006/375/EY, tehty 23 päivänä toukokuuta 2006, poikkeuksen myöntämisestä direktiivin 2003/54/EY tietyistä säännöksistä Madeiran saariryhmän osalta (EUVL L 142, 30.5.2006, s. 35); komission päätös 2006/653/EY, tehty 25 päivänä syyskuuta 2006, poikkeuksen myöntämisestä Kyproksen tasavallalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY säännöksistä (EUVL L 270, 29.9.2006, s. 72); komission päätös 2006/859/EY, tehty 28 päivänä marraskuuta 2006, poikkeuksen myöntämisestä Maltalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY säännöksistä (EUVL L 332, 30.11.2006, s. 32) ja komission päätös 2014/536/EU, annettu 14 päivänä elokuuta 2014, poikkeuksen myöntämisestä Helleenien tasavallalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY säännöksistä (EUVL L 248, 22.8.2014, s. 12).

([10]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/92/EY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1996, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä (EYVL L 27, 30.1.1997, s. 20).

(33) Siinä vaiheessa, kun uusi verkko on valmis ja kokonaan käytössä, sen kulutusta kyseisenä ajankohtana on käytettävä perustana määritettäessä, onko verkko ”pieni”. Näin on KF CGS:n kohdalla. KF CGS -verkossa ei ole merkittävää kulutusta, vaan sen kokonaiskulutuksen arvioidaan olevan noin 90 gigawattituntia verkkohävikki mukaan luettuna. Kulutuksen ei myöskään odoteta kasvavan merkittävästi lähitulevaisuudessa (esim. vedyn tuotannon vuoksi). Vaikka sähködirektiivin 2 artiklan 42 ja 43 alakohta saattavat viitata siihen, että käsite ”pienet verkot” on yhteydessä ihmisistä aiheutuvaan kulutukseen ja rajoittuu siten asuttuihin saariin, komissio katsoo, että kotitalouksien tai teollisuuden kysynnän puute ei tarkoita, ettei verkko voisi olla ”pieni verkko”. Lisäksi koska vähimmäistason raja-arvoa ei ole, ihmisten käyttöön tarkoitetun kulutuksen edellyttäminen verkon sisällä ei muodostaisi merkityksellistä erotteluperustetta. Vaikka pieniä verkkoja koskevien komission päätösten tavoitteena on pääasiassa ratkaista erityiset haasteet, jotka liittyvät vakaisiin ja kilpailukykyisiin toimituksiin verkkoon kuuluville asukkaille, asetuksen sanamuoto ei rajoita poikkeusmahdollisuutta tällaisiin ongelmiin. Itse asiassa koska artiklassa viitataan huomattaviin ongelmiin verkon ”käytössä”, nämä ongelmat voivat yhtä hyvin sijaita verkon ja verkossa sijaitsevan tuotannon välisessä vuorovaikutuksessa kuin verkon ja kysynnän välisessä vuorovaikutuksessa.

(34) Lopuksi KF CGS, joka itsessään tarjoaa merkittävän yhteenliittämiskapasiteetin, on selvästi ”liitetty”.

(35) KF CGS on näin ollen pieni liitetty verkko sähköasetuksen 64 artiklan 1 kohdan a alakohdan merkityksessä.

5.2 **Huomattava ongelma verkkojen käytössä**

5.2.1 *Mitä huomattavalla ongelmalla tarkoitetaan?*

(36) Sähköasetuksen 64 artiklan sanamuoto on erittäin laaja, sillä siinä todetaan, että ”verkkojen käytössä on huomattavia ongelmia”. Termiä ’huomattavia ongelmia’ ei määritellä oikeudellisesti, eikä komissio ole määritellyt sitä omassa päätöksentekokäytännössään. Avoimen muotoilun ansiosta komissio voi ottaa huomioon kaikki mahdolliset pienten verkkojen erityistilanteeseen liittyvät ongelmat edellyttäen, että ne ovat huomattavia eivätkä vain vähäpätöisiä. Ongelmissa voi olla merkittäviä eroja, jotka voivat johtua paitsi kyseisen verkon maantieteellisistä erityisominaisuuksista, tuotannosta ja kulutuksesta myös teknisestä kehityksestä (kuten sähkön varastointi ja pientuotanto).

(37) Aiemmissa päätöksissä ratkaistavat ongelmat liittyivät sosiaalisen koherenssin ja/tai tasapuolisten kilpailuedellytysten säilyttämiseen mantereen ja saarten välillä tilanteessa, jossa saaren verkon käyttövarmuus edellytti lisätoimenpiteitä tai tarkoitti saarella merkittävästi suurempia kustannuksia mantereeseen verrattuna. Ilmaisua ”käyttö” ei näin ollen voida tulkita suppeassa merkityksessä esimerkiksi edellyttämällä, että verkon käyttövarmuus ei toteutuisi ilman poikkeusta. Sen sijaan ”ongelmien” on aina katsottu sisältävän myös tarkasteltavan verkon käyttäjille koituvat sosioekonomiset ongelmat ([11]).

(38) Lisäksi kyseessä olevien ongelmien on liityttävä *verkon* käyttöön. On siis vaikea kuvitella perustelua, joka perustuisi yksinomaan verkon ulkopuolella, kuten kansallisissa tukijärjestelmissä, aiheutuviin vaikutuksiin. Tämä ei sulje pois ”välillisten” vaikutusten merkitystä esimerkiksi verkon käyttövarmuuden kannalta.

5.2.2 *KF CGS -verkko edelläkävijänä*

(39) KF CGS -verkko on laatuaan ensimmäinen verkko, jossa yhdistetään kahdessa eri maassa sijaitsevien maanpäällisten verkkojen ja merituulipuistojen väliset liitäntäkaapelit, kyseiset merituulipuistot yhdistävä kaapeli, joka mahdollistaa molempien maanpäällisten verkkojen välisen sähkökaupan, kahden erilaisen synkronialueen välinen tasasähkö-muuttaja-asema, kaksi eri jännitetasoa, jotka liitetään toisiinsa merellä sijaitsevan muuntajan välityksellä, sekä rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikkö, joka hallitsee itsenäisesti (molempien siirtoverkonhaltijoiden valvonnassa) eri verkkoelementtejä, käynnistää tarvittaessa vastakaupan tai tuotannon rajoittamisen ja määrittää tasasähkömuuttaja-aseman asetusarvot.

([11]) Ks. esimerkiksi komission päätös 2014/536/EU, jossa viitataan siihen, että sähkön tuotantokustannukset ovat suurempia saarilla, vaikka hinnat ovat lain mukaan vastaavat kuin mantereella.

(40) Ensimmäisen tällaisen verkon perustaminen on monimutkainen tehtävä, ja siihen liittyi merkittäviä haasteita. Hankkeen monimutkaisuuden vuoksi aika hankkeen suunnittelusta lopulliseen toteuttamiseen oli hyvin pitkä.

(41) Komissio ja siirtoverkonhaltijat allekirjoittivat vuonna 2010 avustussopimuksen, jolla myönnettiin KF CGS -hankkeelle 150 miljoonaa euroa EU:n rahoitusta. Tuolloin sopimuksessa vahvistettiin, että KF CGS -verkon käyttö oli tarkoitus aloittaa kesäkuussa 2016.

(42) Verkon luonne ensimmäisenä laatuaan tarkoitti kuitenkin, että verkon kokoonpanoa oli muutettava kesken hanketta. Alun perin tarkoituksena oli käyttää suurjännitteisiä tasasähkökaapeleita eli HVDC-kaapeleita. Suunnitellusta HVDC-offshore-lautasta olisi kuitenkin tullut noin 250 prosenttia odotettua kalliimpi ([12]), joten verkko oli suunniteltava uudelleen käyttämällä merenalaisia vaihtovirtakaapeleita. Tarkistettu avustussopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2015.

(43) Rakenteen muutos vähensi merkittävästi siirtokapasiteettia, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun siitä on vähennetty merituulipuistojen tuottaman tuulivoiman rantaan siirtämiseen tarvittava kapasiteetti. Tätä voidaan havainnollistaa vertaamalla kahta siirtorajoituksen hallintaa koskevaa esimerkkiä, jotka sisältyivät Energinet.dk:n komissiolle 14 päivänä marraskuuta 2012 ja 3 päivänä syyskuuta 2014 pitämiin esityksiin:

Kaavio 3

Vuoden 2012 hankesuunnitelmaan perustuva esimerkki

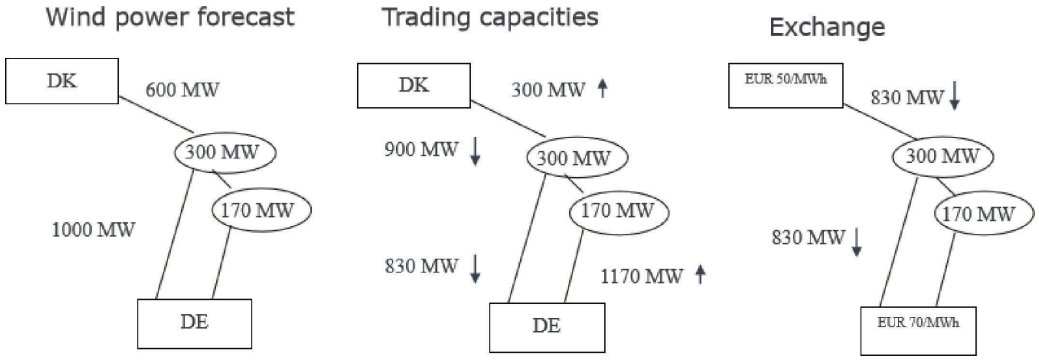

Kaavio 4

Vuoden 2014 hankesuunnitelmaan perustuva esimerkki

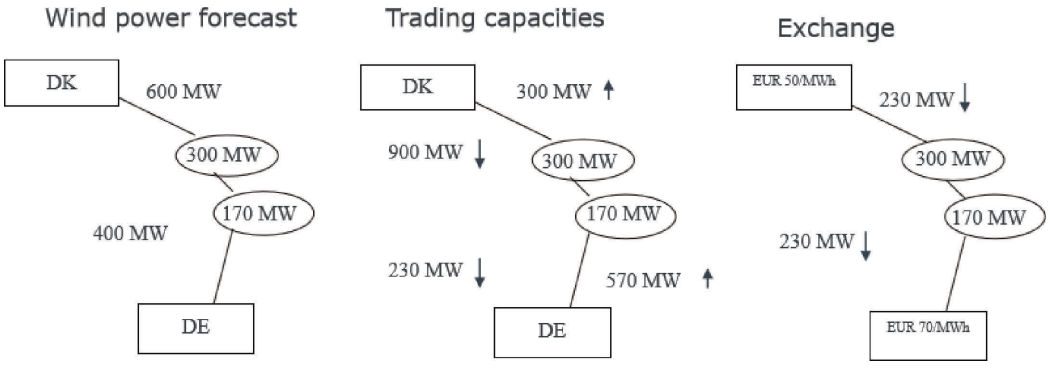

(44) Olettaen, että tuulituotanto on molemmissa skenaarioissa sama, KF CGS -verkon markkinoiden käyttöön asettama kapasiteetti oli näissä esimerkeissä Saksan suuntaan 830 megawattia vuoden 2012 hankesuunnitelmassa ja 230 megawattia vuoden 2014 hankesuunnitelmassa. Tuuliolosuhteet vaikuttavat kuitenkin huomattavasti hankesuunnitelmien väliseen todelliseen eroon ([13]).

([12]) 50 Hertzin komissiolle 9 päivänä toukokuuta 2014 pitämä esitys, dia 3.

([13]) Saksan ja Tanskan viranomaisten 11 päivänä syyskuuta 2020 toimittamien tietojen perusteella kapasiteettiarvot vertautuvat seuraavasti: Jos Saksan ja Tanskan merituulipuistojen käyttöaste olisi sama, markkinoiden käyttöön asetettava siirtokapasiteetti Saksan suuntaan olisi vaihdellut alkuperäisen hankesuunnitelman mukaan 600 megawatista (kun tuulivoimatuotantoa ei ole) noin 855 megawattiin (kun tuulivoimatuotanto on noin 50 prosenttia käyttöön otetusta kapasiteetista) ja noin 855–661 megawattiin (kun tuulivoimatuotanto on suurin mahdollinen), kun taas tarkistetun hankesuunnitelman mukaan kapasiteetti vaihtelisi 400 megawatista (kun tuulivoimatuotantoa ei ole) 61 megawattiin (kun tuulivoimatuotantoa on).
Markkinoiden käyttöön Tanskan suuntaan asetettava siirtokapasiteetti olisi vaihdellut alkuperäisessä hankesuunnitelmassa 600

(45) Tämä merkittävä muutos hankkeen rakenteessa on osoitus hankkeen erityisestä haastavuudesta. Uudessa suunnitelmassa käytetään epätavallisen pitkiä vaihtovirtakaapeleita, ja vaihtovirtaliitännän kokonaispituus on yli 200 kilometriä. Näin pitkään liitäntään käytettäisiin yleensä tasavirtateknologiaa (kuten alun perin suunniteltiin). Tämä aiheuttaa haasteita jännitteen stabiilisuudelle KF CGS -verkon sisällä. Haasteeseen vastaamiseksi on kehitetty rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikkö, joka seuraa ja valvoo KF CGS:n omaisuuseriä ja reagoi tarvittaessa (itsenäisesti mutta siirtoverkonhaltijoiden valvonnassa).

(46) Päähallintayksikkö voi muun muassa hankkia tarvittavat vastakauppamäärät ylikuormitustilanteissa. Tuulisissa olosuhteissa merituulipuistojen tuotanto veisi jo hyvin suuren osuuden kaapeleiden kapasiteetista. Jos tällaisissa tilanteissa edellytettäisiin korkeita kaupan vähimmäismääriä, suuria vastakauppamääriä syntyisi useammin.

(47) Esimerkiksi tilanteissa, joissa hinta on korkeampi DE/LU-alueella kuin DK2-alueella, Saksan tuulipuistojen ja Saksan maanpäällisen verkon välinen liitäntäkaapeli ylikuormittuisi ja kaupan vähimmäismäärän varmistaminen tässä kaapelissa edellyttäisi vastakauppaa DE/LU-alueelta Tanskan suuntaan. Jos kaupan käyttöön olisi tällaisessa tilanteessa asetettava vähintään 70 prosenttia 400 megawatin kapasiteetista (eli 280 megawattia), kyseistä kapasiteettia käytettäisiin sähkön siirtämiseen DK2-alueelta (mahdollisesti Tanskan tai muiden Skandinavian maiden tuulivoimatuotannosta) DE/LU-alueelle. Tämä 280 megawatin lisäys ja DE/LU-tarjousalueella sijaitsevista Baltic 1- ja Baltic 2 -tuulipuistoista peräisin oleva tuulivoima ylittäisivät kuitenkin kyseisten tuulipuistojen ja Saksan rannikon välisen liitäntäkaapelin kapasiteetin.

(48) Jotta tämä kapasiteetti voidaan asettaa käyttöön, tuulipuistojen tuotantoa olisi vähennettävä (kapasiteetin rajoittaminen / ajojärjestyksen muuttaminen alaspäin) tai verkonhaltijoiden olisi harjoitettava vastakauppaa (kaupattava sähköä DE/LU-alueelta DK2-alueelle). Molemmat lähestymistavat vähentäisivät fyysistä virtausta kaapelissa ja estäisivät ylikuormittumisen. Kuten myös sähköasetuksen 13 artiklassa kuitenkin säädetään, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön muuta kuin markkinapohjaista ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyä voi käyttää ainoastaan, jos mitään muuta vaihtoehtoa ei ole käytettävissä. Lisäksi uusiutuvan energiantuotannon yksiköiden käyttötuntien merkittävät vähennykset voisivat vaikuttaa haitallisesti niiden liiketoiminnalliseen kannattavuuteen tai uusiutuvien energialähteiden tukiohjelman tavoitteisiin. Siksi rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikön on määrä vähentää tuulipuistojen tuotantoa vasta viimeisenä keinona ja puuttua siirtorajoituksiin ensin vastakaupalla.

(49) Sen vuoksi 16 artiklan 8 kohdan soveltaminen lisäisi tarvittavien vastakauppojen määrää. Tämä lisäisi väistämättä KF CGS -verkon vakaan toiminnan ylläpitämisen monimutkaisuutta, koska tämä edellyttäisi, että rajayhdysjohtojen käytön päähallintayksikkö toteuttaisi toimenpiteitä useammin ja päähallintayksikön olisi hoidettava itsenäisesti suurempia kauppamääriä. Saatavilla olevien tietojen perusteella ei kuitenkaan vaikuta siltä, että tämä monimutkaisuuden kasvu vaarantaisi itse KF CGS -verkon käyttövarmuuden ja oikeuttaisi yksin poikkeuksen.

(50) Tässä yhteydessä on kuitenkin tärkeää korostaa, että sähköasetuksessa otetaan nimenomaisesti huomioon innovatiivisten hankkeiden erityishaasteet yleisesti sekä sellaisen hybridiomaisuuden, joka yhdistää yhteenliitännän ja maalla sijaitsevat liitännät, erityishaasteet erityisesti.

(51) Sähköasetuksen 3 artikla l alakohdassa säädetään, että ”markkinasäännöillä on sallittava demonstraatiohankkeiden kehittäminen kestäviksi, varmoiksi ja vähähiilisiksi energialähteiksi, -teknologioiksi tai -järjestelmiksi siten, että ne toteutetaan ja niitä käytetään yhteiskunnan hyödyksi”. Lainsäädäntökehyksen tavoitteena on näin ollen edistää demonstraatiohankkeita. Sähköasetuksen 2 artiklan 24 alakohdan määritelmän mukaan ’demonstraatiohankkeella’ tarkoitetaan ”hanketta, jossa uusi teknologia esitellään ensimmäistä kertaa unionissa ja johon sisältyy merkittävä, viimeisimmän tekniikan tason selvästi ylittävä innovaatio”. Näin on selvästi KF CGS:n kohdalla, sillä se on ensimmäinen tämän kaltainen hanke, ja kuten sen toteuttamiseen liittyvät merkittävät haasteet osoittavat, se on edellyttänyt merkittävää, viimeisimmän tekniikan tason selvästi ylittävää innovaatiota.

(52) Lisäksi sähköasetuksen johdanto-osan 66 kappaleessa todetaan, että ”[m]erellä sijaitsevan kaksitoimisen sähköinfrastruktuurin (ns. merellä sijaitseva hybridiomaisuus), jossa yhdistyvät merituulienergian siirto rantaan ja rajayhdysjohdot, olisi myös voitava saada vapautus esimerkiksi uusiin tasasähkörajayhdysjohtoihin sovellettavien sääntöjen nojalla” sekä silloin, kun hankkeen kustannukset ovat erityisen korkeat, vaihtosähkörajayhdysjohtoihin sovellettavien sääntöjen nojalla. KF CGS on merkittävästi monimutkaisempi kuin vaihtosähkörajayhdysjohtohankkeet keskimäärin, ja se olisi näin ollen periaatteessa voinut saada vapautuksen 63 artiklan nojalla. Johdanto-osan 66 kappaleessa todetaan myös, että ”[s]ääntelykehyksessä olisi tarvittaessa otettava asianmukaisesti huomioon

megawatista (kun tuotantoa ei ole) nollaan megawattiin (kun tuotanto on suurin mahdollinen), kun taas tarkistetussa hankesuunnitelmassa kapasiteetti olisi 400 megawattia (kun tuulivoimatuotanto on 0–33 prosenttia) ja vaihtelisi 400 megawatista 61 megawattiin (kun tuulivoimatuotanto on suurin mahdollinen).

tämän omaisuuden erityistilanne, jotta voidaan poistaa yhteiskunnallisesti kustannustehokkaan merellä sijaitsevan hybridiomaisuuden toteuttamisen esteet". Vaikka tässä johdanto-osan kappaleessa nimenomaisesti mainitaan uusia rajayhdysjohtoja koskevat vapautukset ja viitataan näin ollen 63 artiklaan, ilmaisun "esimerkiksi" käyttö osoittaa, että tämä ei ole ainoa erityisiin hybridiomaisuutta koskeviin kehyksiin johtava väylä, joka johdanto-osan kappaleessa halutaan tuoda esiin. Koska KF CGS on ensimmäinen hybridiomaisuus, on selvää, että lainsäätäjät olivat tietoisia tästä hankkeesta laatiessaan johdanto-osan 66 kappaletta ja pitivät mahdollisena, että hanke saattaisi edellyttää erityistä sääntelykehystä.

(53) Vaikka johdanto-osan kappale ei voi muuttaa asetuksessa säädettyjä oikeudellisia vaatimuksia, jotka koskevat erityisten kehysten myöntämistä poikkeusten tai vapautusten välityksellä, ja vaikka 3 artiklan l alakohdassa ei määritetä mitään erityisvaatimuksia sille, miten sääntelykehykset käsittelevät demonstraatiohankkeita, yhdessä tarkasteltuina nämä kohdat osoittavat lainsäätäjän tahtovan, että komissio kiinnittää erityistä huomiota hybridiomaisuuden ja demonstraatiohankkeiden erityistilanteeseen ja haasteisiin.

(54) Tämän perusteella KF CGS on demonstraatiohankkeena tavanomaista monimutkaisempi. Monimutkaisuuden laajuutta ei voida vielä täysin osoittaa, koska tämä hanke on ensimmäinen laatuaan. Tämä voisi riittää täyttämään 64 artiklassa tarkoitettujen ongelmien edellytykset. Kysymys voitaisiin kuitenkin jättää avoimeksi, jos muut poikkeuksen myöntämissyyt olisivat riittäviä yksin tai yhdessä edellä kuvatun käytön monimutkaisuuden ja KF CGS -verkon rakenteen (ensimmäisenä tällaisena hybridiomaisuutena) kanssa tarkasteltuina.

5.2.3 *DK2-alueen käyttövarmuus*

(55) Vastakaupan määrän kasvu lisäisi KF CGS -verkon käytön monimutkaisuutta ja vaikuttaisi myös viereisiin tarjousalueisiin. DE/LU-alue on suuri, kun taas DK2-alue on huomattavasti pienempi. Tämä rajoittaisi ylös- ja alassäätöön käytettävissä olevia resursseja. Poikkeushakemuksessa perustellaan, että kyseiset resurssit voitaisiin jo käyttää kattavasti KF CGS -verkon vastakauppaan.

(56) On kyseenalaista, olisiko tällainen vastakauppaan liittyvien resurssien teknisen saatavuuden puute yleistä, koska vastakauppaa käydään yleensä tuulisissa olosuhteissa, joissa paljon tuulivoimayksiköitä tuottaa sähköä DK2-alueella. Koska mahdollisten verkon tilanteiden valikoima on laaja, tätä ei ole mahdollista sulkea kokonaan pois.

(57) KF CGS:llä on kuitenkin käytössään myös muita keinoja verkkonsa siirtorajoitusten hallintaan. Esimerkiksi jos vastakauppaan liittyviä resursseja ei ole saatavilla, KF CGS:n käyttövarmuus voitaisiin silti säilyttää, jos KF CGS -verkkoon kuuluvan tuulipuisto-osan tuotantoa vähennettäisiin. Tämä sallitaan nimenomaisesti sähköasetuksen 13 artiklan nojalla, jos se on tarpeen käyttövarmuuden varmistamiseksi.

(58) Lisäksi olisi otettava huomioon, että pelkkä verkon kustannusten kasvu, johtuipa se kasvaneista vastakauppaan liittyvistä kustannuksista tai reservien hankintaan DK2-aluetta varten liittyvien kustannusten kasvusta, ei voi sellaisenaan toimia 64 artiklan mukaisten poikkeusten perustana. Tähän liittyy myös hiljattain annettu komission päätös asiassa AT.40461 – *Saksan ja Tanskan välinen rajayhdysjohto*, jossa tarkasteltiin rajat ylittävän kapasiteetin järjestelmällisiä rajoituksia EU:n kilpailusääntöjen perusteella. Komissio katsoi kyseisessä päätöksessä, että vastakaupan tai ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyn tarpeiden lisääntymisestä aiheutuvia ylimääräisiä kustannuksia ei voida hyväksyä perusteluksi rajat ylittävien siirtojen rajoittamiselle ([14]).

5.2.4 *Oikeutetut odotukset*

(59) Lopuksi poikkeuspyynnössä todetaan, että ensimmäiset keskustelut KF CGS -hankkeesta käynnistyivät jo vuonna 2007 ja että hankkeen suunnittelu on koko ajan perustunut erityiseen siirtorajoituksen hallintaa koskevaan lähestymistapaan, jossa markkinoille jaetaan vain se kapasiteetti, joka jää jäljelle seuraavalle vuorokaudelle tehtyjen tuuliennusteiden vähentämisen jälkeen.

([14]) Ks. komission päätös, annettu 7 päivänä joulukuuta 2018, asiassa AT.40461– Saksan ja Tanskan välinen rajayhdysjohto: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf.

(60) Pyynnössä todetaan myös, että sääntelykehys on muuttunut merkittävästi vuoden 2007 jälkeen ja että erityisesti sähköasetuksessa on lisäämällä 16 artiklan 8 kohta säädetty uusista vaatimuksista verrattuna tuolloin voimassa olleeseen lainsäädäntöön. Poikkeuspyynnössä perustellaan, että vuoden 2016 investointipäätös tehtiin sen oletuksen perusteella, että merituulipuistot voisivat hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2009/28/EY ([15]) perustuvaa ajojärjestyksen etusijaa koskevaa periaatetta, ja että rajat ylittävän kaupan käyttöön asetettua kapasiteettia voitaisiin sen vuoksi vähentää.

(61) Komissio haluaa jälleen korostaa tätä taustaa vasten, että rajat ylittävän kapasiteetin maksimointia koskeva periaate ei ole uusi käsite, eikä näitä perusteluja voida siksi hyväksyä. Ensinnäkin periaate perustuu EU:n oikeuden perusperiaatteisiin ja erityisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 18 artiklaan, jossa kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä, sekä SEUT-sopimuksen 35 artiklaan, jossa kielletään viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. Toiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 714/2009 ([16]) 16 artiklan 3 kohdassa asetetaan velvoite maksimoida yhteenliittämiskapasiteetti edellyttämällä, että "[y]hteenliitäntöjen ja/tai rajat ylittäviin sähkövirtoihin vaikuttavien siirtoverkkojen enimmäiskapasiteetti on asetettava markkinaosapuolten käyttöön turvatun verkkotoiminnan turvallisuusvaatimuksia noudattaen". Lisäksi kyseisen asetuksen liitteessä I olevassa 1.7 kohdassa säädetään, että siirtoverkonhaltijat "eivät saa rajoittaa yhteenliittämiskapasiteettia ratkaistakseen ylikuormitustilanteet oman valvonta-alueensa sisällä". Lisäksi komissio päätti 14 päivänä huhtikuuta 2010 asiassa AT.39351 – *Ruotsin rajayhdysjohdot* ([17]) hyväksyä Ruotsin siirtoverkonhaltijan sitoumukset; Ruotsin siirtoverkonhaltija oli komission ennakkoarvion mukaan käyttänyt väärin määräävää asemaansa Ruotsin markkinoilla rajoittamalla rajat ylittävää kapasiteettia sisäisen ylikuormituksen ratkaisemiseksi SEUT-sopimuksen 102 artiklan vastaisesti. Samankaltainen alustava päätelmä, josta aiheutuu sitoumuksia, tehtiin myös asiassa AT-40461 – *Saksan ja Tanskan välinen rajayhdysjohto* ([18]) Länsi-Tanskan (DK1) ja Saksa/Luxemburg-alueen välistä rajaa varten.

(62) Edellä esitettyjen periaatteiden perusteella markkinaoperaattorien olisi pitänyt olla tietoisia rajat ylittävän kapasiteetin maksimointia koskevasta periaatteesta. Joka tapauksessa komission tulkinta voimassa olleista rajat ylittävään kapasiteettiin liittyvistä säännöistä tuli selväksi viimeistään huhtikuussa 2010 asian AT.39351 – *Ruotsin rajayhdysjohdot* perusteella. Lopuksi toisin kuin poikkeuspyynnössä väitetään, asetuksen (EY) N:o 714/2009 liitteessä I olevassa 1.7 kohdassa ei sallittu loputonta alueiden välisen kapasiteetin vähentämistä käyttövarmuuden, kustannustehokkuuden tai sähkön sisämarkkinoihin kohdistuvien kielteisten vaikutusten minimoinnin vuoksi. Sen sijaan silloin, kun tällainen rajoitus on saatettu poikkeuksellisesti sallia, se on selvästi voitu "hyväksyä vain siihen saakka, kunnes löydetään pitkän aikavälin ratkaisu". Asetuksen (EY) N:o 714/2009 nojalla ei siis selvästikään ollut sallittua luoda kokonaista verkkoa, joka perustuu pysyvään vähentämiseen.

(63) Ainakin osa markkinaosapuolista katsoi kuitenkin, että sähköasetukseen perustuvan rajat ylittävän kapasiteetin maksimointivelvoitteen sekä direktiiviin 2009/28/EY perustuvan uusiutuvista lähteistä peräisin olevalle energialle myönnettävän ajojärjestyksen etusijan ja ensisijaisen verkkoonpääsyn välinen suhde ei ollut täysin selvä. Hakijat totesivat myös, että hankkeen toteuttajat olivat tuoneet tämän kysymyksen toistuvasti esiin komission kanssa käymässään yhteydenpidossa tästä erityisestä, laatuaan ensimmäisestä hankkeesta. KF CGS -hankkeen parissa työskentelevät siirtoverkonhaltijat eivät myöskään vain sivuuttaneet mahdollista haastetta, joka liittyi niiden suunnittelemaan siirtorajoituksen hallintaa koskevaan lähestymistapaan. Sen sijaan ne esittelivät suunnittelemaansa lähestymistapaa useaan otteeseen komission yksiköille. Komission yksiköt eivät vuodesta 2010 alkaen hankkeen toteuttajien kanssa käydyssä yhteydenpidossa olleet pyytäneet KF CGS -hankkeen rakenteen muuttamista siten, että varmistetaan maksimointia koskevan periaatteen soveltaminen. Hakijan mukaan tämä lisäsi hankkeen toteuttajan epävarmuutta siitä, mitä sääntöjä hankkeeseen oli sovellettava.

(64) Vuonna 2010 tehdyssä KF CGS -hanketta koskevassa avustushakemuksessa ([19]) todettiin, että ensisijaisen syötön oikeasta tulkinnasta olisi varmistuttava, jotta voidaan varmistaa hankkeen kannattavuus. Komission yksiköille toimitetun yhteisen toteutettavuustutkimuksen mukaan "perusoletuksena oli, että yhteenliitäntöjen kapasiteetti, jota ei odoteta tarvittavan tuulivoiman siirtämiseen, voidaan asettaa sähköpörssin käyttöön". Kaupankäyntiin käytettävissä oleva odotettu ylimääräinen siirtokapasiteetti oli näin ollen vain se kapasiteetti, joka jää jäljelle merituulivoimatuotannon rantaan siirtämisen jälkeen.

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (EUVL L 140, 5.6.2009, s. 16).

([16]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 714/2009, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009 , verkkoon pääsyä koskevista edellytyksistä rajat ylittävässä sähkön kaupassa ja asetuksen (EY) N:o 1228/2003 kumoamisesta (EUVL L 211, 14.8.2009, s. 15).

([17]) https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39351/39351_1223_4.pdf

([18]) https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/40461/40461_461_3.pdf

([19]) S. 16, riski 7.

(65) Tutkimuksessa todettiin myös, että ”direktiivin 2009/28/EY perusteella kaikilla mailla on ensisijainen pääsy uusiutuvien energialähteiden verkkoon. Saksan kansallinen lainsäädäntö edellyttää lisäksi, että tuuliturbiinit voivat aina syöttää sähköä Saksan kansalliseen siirtoverkkoon. Tapauksissa, joissa siirtokapasiteetti on riittämätön, viralliset verkkoonpääsyä koskevat vaatimukset voidaan kuitenkin ratkaista vastakauppaa tai tasehallintamarkkinoita koskevien toimenpiteiden avulla.” Tämä tarkoittaa, että keskustelua käytiin jo sekä siirtorajoituksen hallintaa koskevasta ongelmasta että mahdollisesta vastakauppaan perustuvasta ratkaisusta.

(66) Siirtorajoituksen hallintaa koskevasta lähestymistavasta keskusteltiin joka tapauksessa edelleen, myös komission yksiköiden kanssa. Hyvin samankaltaisissa 14 päivänä marraskuuta 2012 ja (tarkistetun hankesuunnitelman perusteella) 3 päivänä syyskuuta 2014 pidetyissä esityksissä siirtoverkonhaltija Energinet.dk nimenomaisesti totesi, että ”siirtorajoituksen hallintaa koskeva malli on olennainen osa investointipäätöksen perusteita”. Molemmissa esityksissä tuotiin nimenomaisesti esiin mahdollisesti ristiriitaiset tulkinnat, jotka koskivat toisaalta direktiivin 2009/28/EY 16 artiklaan perustuvaa ensisijaista verkkoonpääsyä ja toisaalta asetuksen (EY) N:o 714/2009 16 artiklan mukaista maksimointia koskevaa periaatetta.

(67) Esityksissä kuvailtiin selkeästi tapaa, jolla siirtoverkonhaltijat aikoivat ratkaista tämän ristiriidan KF CGS -hankkeessa, ja todettiin, että ”tuulivoimatuotannon kapasiteetti maalla sijaitsevassa verkossa varataan seuraavalle vuorokaudelle tehtyjen ennusteiden perusteella” ja että ”jäljelle jäävä kapasiteetti tarjotaan markkinoiden yhteenkytkemiseen [tässä määritellään kaupan käyttöön asetettava kapasiteetti] ja käytetään samalla tavalla kuin muiden rajayhdysjohtojen kapasiteetti”. Vaikka vuonna 2014 pidetyssä esityksessä ei korostettu (kirjallisesti) markkinoiden käytettävissä olevan kapasiteetin pienenemistä verrattuna aiempaan hankesuunnitelmaan, tätä ei myöskään piiloteltu. Molemmissa esityksissä päinvastoin noudatettiin samaa rakennetta, ja jos niitä tarkastellaan vierekkäin, ero näkyy selvästi.

(68) Siirtorajoituksen hallintaa koskevan lähestymistavan merkitys tuotiin näin ollen toistuvasti esiin vuodesta 2010 alkaen kokouksissa kansallisten sääntelyviranomaisten ja komission yksiköiden kanssa, ja samalla korostettiin, että johdetun oikeuden toisistaan poikkeavia oikeudellisia vaatimuksia voidaan pitää ristiriitaisina. Vähintäänkin myöhemmissä esityksissä vahvistettiin myös selvästi lähestymistapa, jota hankkeen osapuolet aikoivat noudattaa tämän ongelman ratkaisemiseksi, sekä mitä vaikutuksia sillä olisi rajat ylittävään kapasiteettiin. Kansalliset viranomaiset ja komissio jatkoivat näiden vuosien aikana hankkeen tukemista muun muassa merkittävillä rahoitusosuuksilla pyytämättä hankkeen rakenteen muuttamista.

(69) Komissio toteaa myös, että ehdotetusta konseptista on keskusteltu laajasti asianomaisten kansallisten viranomaisten kanssa ja että yksikään asiaan liittyvistä kansallisista sääntelyviranomaisista ei ole vastustanut suunniteltua siirtorajoituksen hallintaa koskevaa konseptia. Kaikki asiaan liittyvän Hansa-alueen sääntelyviranomaiset päinvastoin olivat hyväksyneet konseptin Hansa-alueen kapasiteetin laskentamenetelmän hyväksymisen yhteydessä.

(70) Pelkästään sitä, että kansalliset viranomaiset ja komissio eivät ole useiden vuosien aikana esittäneet oikeudellisia epäilyjä hankkeesta, ei voi millään tavoin pitää perusteluna hanketta koskevan poikkeuksen myöntämiselle. Lisäksi kuten myös yhdessä kuulemiseen annetussa vastauksessa korostettiin, toteutusajaltaan erittäin pitkissä hankkeissa on odotettavissa, että sääntelyvaatimukset muuttuvat (tai niitä selvennetään). Aiheen monimutkaisuuden ja sääntelykehyksestä käytyjen laajojen keskustelujen perusteella komissio ei kuitenkaan voi sulkea pois sitä, että hankkeen osapuolet ovat voineet kohtuudella olettaa, että he voisivat jatkaa hanketta suunnitellusti. Tämä todettiin myös useissa komissiolle esitetyissä huomautuksissa, myös niissä, joissa poikkeukseen suhtaudutaan melko kriittisesti. Lisäksi jos kansalliset sääntelyviranomaiset, ministeriöt tai komissio olisivat esittäneet vastalauseita, hanketta olisi mahdollisesti voitu mukauttaa ennen sen toiminnan alkamista esimerkiksi lisäämällä maalla sijaitsevaa liitäntäkapasiteettia kaupankäyntiin käytettävissä olevien siirtomäärien kasvuun sopeutumiseksi (kuten oli alun perin suunniteltu, mutta josta luovuttiin hanketta tarkistettaessa).

(71) Siirtorajoituksen hallinta mainittiin *olennaiseksi* osaksi investointipäätöstä, koska investointipäätöksessä oli otettava huomioon kaikkien asiaan liittyvien osapuolten edut. Tähän sisältyi sellaisten merituulivoimaloiden rooli, jotka saivat avustuksia erilaisista kansallisista tukijärjestelmistä. On selvää, että jos kaupan käyttöön olisi myönnettävä enimmäiskapasiteetti, merituulivoimaloiden tuotannon rajoittamisen todennäköisyys kasvaisi.

(72) Siinä määrin kuin tuotannon rajoittaminen on muuta kuin markkinapohjaista, sähköasetuksen 13 artiklan 7 kohta oikeuttaa tuotantolaitokset täyteen taloudelliseen korvaukseen tukijärjestelmistä ja vuorokausimarkkinoilla saatavien tulojen menetyksistä. Tapauksissa, joissa tulonmenetykset voivat olla tätä suurempia (esim. päivänsisäisillä markkinoilla tai järjestelmäpalveluista saatavien tulojen menetykset), asetuksessa ei säädetä korvausvelvoitetta (vaikkakin tällainen velvoite voi aiheutua kansallisesta lainsäädännöstä). Joka tapauksessa merkittävä kasvu merituulipuistojen tuotannon rajoittamisessa muuttaisi huomattavasti hankkeen perusolettamuksia, sillä tavoitteena oli lisätä merituulipuistojen käytettävissä olevia vaihtoehtoja sähkön rantaan siirtämiseen, parantaa DK2-alueelle suuntautuvien sähkötoimitusten luotettavuutta ja lisätä kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia muuttamatta merkittävästi nykyisten merituulipuistojen tilannetta tai niiden syötölle asianomaisissa kansallisissa kehyksissä myönnettyä etusijaa. Jos hankkeen osapuolet olisivat tienneet, että kaupankäynnin käyttöön oli asetettava enimmäiskapasiteetti tuulipuistojen ensisijaiseen verkkoonpääsyyn liittyvistä oikeuksista huolimatta, hanketta ei olisi välttämättä koskaan toteutettu.

(73) Kun otetaan huomioon kansallisten sääntelyviranomaisten, ministeriöiden ja komission kanssa käyty säännöllinen yhteydenpito, jossa suunniteltu lähestymistapa on selitetty, on uskottavaa, että hankkeen osapuolet ovat voineet ymmärtää väärin oikeudellisen tilanteen. Kun otetaan huomioon edellä mainittu ja tämän hybridiomaisuutta koskevan demonstraatiohankkeen kohtaamiin haasteisiin kiinnitetty erityishuomio, voitaisiin tosiaan katsoa, että oikeudelliset vaatimukset, jotka edellyttäisivät merkittäviä muutoksia hankkeen perusolettamuksiin ja jotka olisivat saattaneet pysäyttää hankkeen toteuttamisen tai muuttaa sen perusolettamuksia, jos ne olisivat olleet selkeitä aiemmin, aiheuttavat huomattavia ongelmia pienen liitetyn verkon käytössä.

(74) Komissio voi sen vuoksi päätellä, että sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdan täysimääräinen soveltaminen KF CGS -verkkoon aiheuttaisi huomattavia ongelmia pienen liitetyn verkon käytössä.

5.3 **Poikkeuksen soveltamisala**

(75) Poikkeusta sovelletaan KF CGS -yhteenliitännän alueiden välisen kapasiteetin laskemiseen ja jakamiseen, ja sillä poiketaan sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdan vaatimuksista siltä osin kuin kyseisessä kohdassa säädetään KF CGS -yhteenliitännän *kokonaissiirtokapasiteettia* koskevasta 70 prosentin vähimmäistasosta. Sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohtaa on sen sijaan sovellettava siltä osin, että käyttöön asetetaan vähintään 70 prosenttia *jäännöskapasiteetista*, mikä tarkoittaa vähintään 70:tä prosenttia jäljelle jäävästä kapasiteetista sen jälkeen, kun siitä on vähennetty Baltic 1-, Baltic 2- ja Kriegers Flak -tuulipuistojen tuotannon siirtäminen niitä vastaaviin maalla sijaitseviin verkkoihin; tämä perustuu kyseisten puistojen sähköntuotantoa koskeviin päivittäisiin ennusteisiin.

(76) Siltä osin kuin muissa säännöksissä viitataan sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdassa määritettyyn ”vähimmäistasoon”, niiden tulkitaan viittaavan tässä päätöksessä tarkoitettuun vähimmäistasoon. Tämä koskee myös sähköalan verkkosääntöjä ja suuntaviivoja, kuten asetusta (EU) 2015/1222, asetusta (EU) 2016/1719 ja asetusta (EU) 2017/2195 sekä kyseisiin komission asetuksiin perustuvia ehtoja ja menetelmiä.

(77) Kaikkia muita sähköasetuksen 16 artiklan vaatimuksia, erityisesti vaatimusta, jonka mukaan on asetettava käyttöön yhteenliitäntöjen enimmäiskapasiteetti verkon käyttövarmuuden turvallisuusvaatimuksia noudattaen, on edelleen sovellettava.

5.4 **Ei haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisäämistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista eikä kulutusjoustoa**

(78) Sähköasetuksen 64 artiklassa säädetään, että päätöksellä on pyrittävä varmistamaan, ettei se haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisäämistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista eikä kulutusjoustoa.

(79) Poikkeusta koskevan päätöksen tavoitteena on mahdollistaa ensimmäinen laatuaan oleva demonstraatiohanke, jonka tavoitteena on parantaa uusiutuvien energialähteiden integrointia sähköverkkoon. Se ei sen vuoksi haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan. Sillä ei myöskään ole havaittavaa vaikutusta sähköiseen liikkumiseen tai kulutusjoustoon.

(80) Jouston lisäämisen ja energian varastoinnin osalta on tärkeä huomata, että joustopalvelujen (kuten varastoinnin) mahdollisuus tukea sähköverkkoa riippuu suoraan siitä, että kyseisten palvelujen tarjoajille annetaan tarkat ja selkeät signaalit investoinneista ja ajojärjestyksen määrittelystä. Kun tarjousalueella on rakenteellisia siirtorajoituksia, paikkakohtaisten joustopalvelujen investointeja koskevat signaalit vääristyvät. Esimerkiksi investoinnit vedyn tuotantoon tai akkuvarastoon KF CGS -verkossa voisivat olla kannattavampia sääntelykehyksessä, jossa otetaan

asianmukaisesti huomioon KF CGS -verkon ja molempien maalla sijaitsevien verkkojen väliset siirtorajoitukset. Kun otetaan huomioon offshore-investointien merkittävät tekniset haasteet, erillisen offshore-tarjousalueen perustaminen KF CGS -verkkoa varten ei automaattisesti tarkoita, että tällaiset investoinnit olisivat kannattavia. On kuitenkin selvää, että offshore-tarjousalueen perustamiseen verrattuna poikkeusta koskevan päätöksen mukainen lähestymistapa voi vaikuttaa kielteisesti näihin investointimahdollisuuksiin.

(81) Toisaalta sähköasetuksen 64 artiklassa ei edellytetä, että poikkeusta koskevilla päätöksillä maksimoidaan joustoa tai energian varastointia koskeva potentiaali, vaan niillä pyritään ainoastaan varmistamaan, ettei poikkeus haittaa sitä. Toisin sanoen poikkeuksen ei tule estää kehitystä, joka ilman poikkeusta tapahtuisi luontaisesti. Ei kuitenkaan ole varmaa, operoitaisiinko KF CGS -verkkoa erillisenä offshore-tarjousalueena, jos poikkeusta ei myönnettäisi. Kuten kuulemiseen vastanneet tahot myös korostivat, offshore-tarjousalueella voisi olla merkittäviä hyötyjä markkinoiden toiminnan, avoimuuden ja verkko-omaisuuden tehokkaan käytön kannalta, mutta se voisi myös lisätä monimutkaisuutta esimerkiksi kustannusten ja hyötyjen jakautumisessa. Ilman offshore-tarjousalueen perustamista ei ole selvää, tarjoaisiko sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdan täysimääräinen täytäntöönpano KF CGS -hankkeen yhteydessä yksinään täsmällisempiä investointisignaaleja joustopalveluille tai varastoinnille.

(82) Vaikka poikkeus ei haittaa siirtymistä jouston lisäämiseen, energian varastointi mukaan luettuna, poikkeuksen ehdoissa on tärkeää ottaa huomioon asianmukaisten investointisignaalien tarve ja sen vaikutus mahdollisiin varastointia tai muuta joustoa koskeviin investointeihin.

5.5 **Poikkeuksen keston rajoittaminen ja ehdot, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin**

(83) Sähköasetuksen 64 artiklassa säädetään nimenomaisesti, että ”poikkeuksen on oltava kestoltaan rajoitettu ja siihen sovelletaan ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin”.

5.5.1 *Aikarajoitus*

(84) Suhteellisuusperiaate oikeuttaa keston rajoittamisen esimerkiksi silloin, jos ongelmat voitaisiin ratkaista lyhyemmällä poikkeuksella tai jos pidempi poikkeus aiheuttaisi markkinaosapuolille suhteettoman rasitteen, mutta se ei ole ainoa syy. Sähköasetuksessa säädetään *pakollisesta* rajoittamisesta useista syistä. Ennen kaikkea asetuksessa oletetaan, että yleistä sääntelykehystä voidaan soveltaa kaikkiin tilanteisiin sisämarkkinoilla ja että tällaisesta yleisestä soveltamisesta on hyötyä yhteiskunnalle. Vaikka 64 artiklassa tunnustetaan, että erityistilanteet saattavat edellyttää poikkeuksia, nämä poikkeukset ovat alttiita lisäämään koko verkon monimutkaisuutta ja voivat toimia yhdentymisen esteinä myös naapurialueilla. Lisäksi poikkeuksen perustelu perustuu yleensä tiettynä hetkenä voimassa olevaan tekniseen ja sääntelykehykseen sekä tiettyyn verkon topologiaan. Kaikki nämä tilanteet muuttuvat väistämättä. On myös tärkeää, että markkinaosapuolet pystyvät ennakoimaan sääntelymuutokset riittävän ajoissa. Siksi kaikkien poikkeusten on oltava kestoltaan rajoitettuja.

(85) Ainoa tilanne, jossa asetuksessa säädetään yleisistä poikkeusmahdollisuuksista ilman aikarajoituksia, koskee SEUT-sopimuksen 349 artiklassa tarkoitettuja syrjäisimpiä alueita, joita ei ole mahdollista liittää yhteen unionin energiamarkkinoiden kanssa ilmeisistä fyysisistä syistä. Tämä on ymmärrettävää, koska kyseisillä alueilla ei ole vaikutusta sähkön sisämarkkinoihin. Koska KF CGS ei ole syrjäisin alue, poikkeuksen kestoa on rajoitettava selkeästi ja ennakoitavasti.

(86) Poikkeuspyynnössä esitetään, että kestoa rajoitetaan kolmen merituulipuiston käytön ja liittämisen perusteella. Sanamuoto ei näin ollen anna ymmärtää, että kesto olisi rajoittamaton. Tässä ehdossa ei kuitenkaan määritetä riittävän täsmällisesti, mitä pidetään yhä alkuperäisten tuulipuistojen ”käyttönä”, eikä kolmansien osapuolten ole sen perusteella mahdollista ennakoida sääntelykehystä riittävästi etukäteen.

(87) Epäselvyyksien välttämiseksi olisi oltava selkeästi määrittävissä, pidetäänkö KF CGS -verkkoon liitettyä merituulipuistoa yhä yhtenä alkuperäisistä tuulipuistoista vai ei. Ehdoksi olisi siksi joka tapauksessa lisättävä, että siitä päivästä alkaen, jona jokin kolmesta tuulipuistosta lakkaa toimimasta muusta syystä kuin tavanomaisen huollon tai kestoltaan rajoitettujen korjausten vuoksi tai johonkin niistä tehdään merkittäviä muutoksia, mistä katsotaan olevan kyse ainakin silloin, kun tarvitaan uusi liittymissopimus tai kun tuulipuiston tuotantokapasiteettia lisätään enemmän kuin viisi prosenttia, kyseisen tuulipuiston tuotantoa ei tule enää vähentää kokonaissiirtokapasiteetista ennen jäännöskapasiteetin laskemista. Tämä lisää kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia rajayhdysjohdossa.

(88) Jos yksi tai kaksi tuulipuistoista lakkaa toimimasta tai muutoin hyödyntämästä poikkeusta, se ei silti saa vaikuttaa kielteisesti muiden tuulipuistojen kaupalliseen tilanteeseen tai verkon käyttöön. Poikkeusta ei siis lopeteta vain siksi, että yhden tuulipuiston tuotanto ei ole enää oikeutettu ennalta määriteltyyn vähennykseen kokonaissiirtokapasiteetista, vaan vasta silloin, jos *kaikki* kolme tuulipuistoa eivät enää ole oikeutettuja tähän vähennykseen.

(89) Komissio katsoo poikkeuksen asianmukaisen keston osalta, että välitön sellaisten sääntöjen soveltaminen, joista poikkeamista pyydetään, edellyttäisi merkittäviä muutoksia KF CGS:n sääntelyllisiin ja kaupallisiin järjestelyihin, mikä saattaisi vaikuttaa kielteisesti tuulipuistojen toimintaan.

(90) Toisaalta komissio huomauttaa, että poikkeuksen myöntäminen niin pitkäksi aikaa kuin tuulipuistot ovat käytössä ja liitettyjä voisi tarkoittaa, että poikkeusta sovellettaisiin 20 vuotta tai pidempään, kun otetaan huomioon merituulipuistojen keskimääräinen käyttöikä. Näin pitkä poikkeus aiheuttaisi merkittäviä haittoja markkinoiden yhdentymiselle.

(91) Lisäksi on tärkeää, ettei KF CGS:ää koskevalla poikkeuksella luoda muuttumatonta ja joustamatonta ja jokseenkin vierasta elementtiä offshore-sääntelykehykseen. Jotta varmistetaan riittävä joustavuus ja luodaan samalla riittävä varmuus ja ennakoitavuus kaikille hankkeen osapuolille ja muille markkinaosapuolille, olisi säädettävä tässä poikkeusta koskevassa päätöksessä hyväksytyn kehyksen säännöllisestä uudelleentarkastelusta.

(92) Komission on näin ollen saavutettava tasapaino KF CGS:n hankekumppanien ja sen naapurijäsenvaltioiden, jotka ovat luottaneet ensimmäistä tämän kaltaista hanketta varten kehitetyn sääntelyratkaisun laillisuuteen, oikeutettujen etujen sekä rajat ylittävien sähkönsiirtojen maksimointia koskevaa periaatetta hyödyntävien EU:n kuluttajien ja tuottajien etujen välillä.

(93) Komissio ottaa huomioon, että on mahdollista laatia ja toteuttaa sääntelyratkaisu, joka ei edellytä poikkeusta ([20]). Siihen tarvitaan kuitenkin merkittävästi aikaa, ja se aiheuttaisi myös huomattavaa monimutkaisuutta. Sama pätee myös tarvittaviin sopimusten mukauttamisiin EU:n sääntöjä noudattavaan uuteen sääntelykohteluun. Koska keskustelu merellä sijaitsevaa hybridiomaisuutta koskevasta sääntelykehyksestä on kesken, olisi myös varattava riittävästi aikaa, jotta tällaisia mukautuksia ei tarvitse aloittaa ennen kuin on varmistettu vakaa ja selkeä perusta. Sen vuoksi vaikuttaa asianmukaiselta, että poikkeus myönnetään 10 vuodeksi.

(94) Ei ole kuitenkaan täysin mahdollista sulkea pois sitä, että jatkuvaa poikkeusta tarvitaan silti taloudellisen tasapainon säilyttämiseksi ja KF CGS -verkon kannattavuuden varmistamiseksi myös tämän 10 vuoden soveltamisajan jälkeen. Komissio voi näin ollen jatkaa tätä soveltamisaikaa perustelluissa tapauksissa. Poikkeuksen, sen mahdolliset jatkamiset mukaan luettuina, ei tulisi kestää pidempään kuin 25 vuotta, koska se ylittäisi tuulipuistojen odotetun jäljellä olevan käyttöiän.

(95) Mahdollisesta poikkeuksen jatkamista koskevasta pyynnöstä tehtävässä komission tarkastelussa on esitettävä arviointi siitä, onko hankkeen rakennetta mahdollista muuttaa siten, että se mahdollistaisi KF CGS -verkon integroinnin kokonaan yleiseen sääntelykehykseen esimerkiksi määrittelemällä offshore-tarjousalueita. Tällaisessa hankkeen rakenteen muutoksessa otettaisiin asianmukaisesti huomioon poikkeusta koskevassa päätöksessä vahvistettu taloudellinen tasapaino. Yksityiskohtainen poikkeuksen jatkamisen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely esitetään kohdassa 5.5.3.

([20]) Kuulemisessa sidosryhmät toivat esiin erityisesti mahdollisuuden laatia offshore-tarjousalue hanketta varten.

5.5.2 *Muut ehdot*

(96) Mitä tulee muihin asetettaviin ehtoihin, kaupankäyntiin käytettävissä olevan vähimmäiskapasiteetin lisäämisen edellyttäminen muutoin muuttumattomassa hankkeessa toisi suoraan takaisin ongelman, joka poikkeuksella pyritään ratkaisemaan, sellaisina aikoina, joina KF CGS -verkon kaapelit ovat ylikuormitettuja. Toisaalta silloin, kun nämä kaapelit eivät ole ylikuormitettuja, maksimointia koskevaa periaatetta sovelletaan joka tapauksessa, joten suurin mahdollinen teknisesti toteutettavissa oleva kapasiteetti on jo asetettava käyttöön, enimmillään siirtoverkon kokonaissiirtokapasiteettiin saakka.

(97) Ei ole kuitenkaan mahdollista sulkea kokonaan pois sitä, että käytettävissä olevaa kapasiteettia voidaan lisätä pitkällä aikavälillä. Erityisesti aiemmissa hanketta koskevissa suunnitelmissa esitettiin vielä ylimääräisten tasasähkökaapeleiden rakentamista, ja nämä suunnitelmat hylättiin vaadittujen komponenttien kustannusten 2,5-kertaisen kasvun vuoksi (ks. edellä olevat kohdat 40–42). Näiden investointien tekeminen tulevaisuudessa ei ole poissuljettua. Erityisesti KF CGS:n avustussopimuksessa todettiin mahdollisuus liittää ruotsalainen tuulipuisto KF CGS -verkkoon ja tuotiin esiin mahdollisuus lisätä kapasiteettia tällaisessa skenaariossa.

(98) Kun teknologian tai markkinoiden uusi kehitys tai investoinnit uusiin merituulipuistoihin KF CGS:n läheisyydessä tekevät nykyisen verkon parantamisesta tai sellaisten uusien kaapeleiden rakentamisesta, jotka lisäävät kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia, taloudellisesti kannattavaa (kun otetaan huomioon tarve varmistaa KF CGS -verkon ja viereisten verkkojen käyttövarmuus), tällaiset investoinnit olisi toteutettava. Jos poikkeuksen jatkamista pyydetään, komission arviointiin on sisällytettävä myös se, voitaisiinko tällaisia lisäkapasiteettiin kohdistuvia investointeja kohtuudella odottaa.

(99) Jos joustopalvelujen tarjoajat osoittavat konkreettista kiinnostusta sellaisten hankkeiden toteuttamiseen KF CGS -verkossa tai sen läheisyydessä, jotka voisivat lisätä kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia hyödyntämällä joustopalveluja (esim. varastoimalla ylimääräisen tuulivoimatuotannon merellä sijaitseviin akkuihin), asianomaisten kansallisten viranomaisten on harkittava asianmukaisesti tällaisia investointeja ja hyödynnettävä niiden potentiaali nostaa kaupankäyntiin käytettävissä oleva kapasiteetti sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdassa määritettyyn vähimmäistasoon.

5.5.3 *Mahdollisia jatkopyyntöjä koskeva menettely*

(100) Jotta komissio voi arvioida, onko poikkeus yhä välttämätön, kun otetaan huomioon hybridihankkeita koskevan sääntelykehyksen mahdolliset tulevat selvennykset ja muutokset, kansallisten viranomaisten on raportoitava komissiolle riittävän paljon ennen poikkeuksen soveltamisajan päättymistä, pitävätkö ne poikkeuksen jatkamista välttämättömänä. Jos kansalliset viranomaiset haluavat pyytää tämän poikkeuksen jatkamista, yhteinen pyyntö on toimitettava riittävän paljon ennen poikkeuksen soveltamisajan päättymistä, jotta poikkeuspyyntö voidaan arvioida kattavasti ja markkinaosapuolille voidaan antaa varhaista tietoa tulevasta KF CGS:ää koskevasta sääntelykehyksestä. Pyyntöön on sisällyttävä kustannus-hyötyanalyysi, jossa osoitetaan poikkeuksen vaikutukset sekä KF CGS -verkkoon että alueellisella ja Euroopan tasolla. Analyysissa on vertailtava vähintään mahdollisuutta jatkaa poikkeusta nykyisessä muodossaan, lisätä käytettävissä olevaa kapasiteettia toteuttamalla lisäinvestointeja ja integroida KF CGS -verkko kokonaan merellä sijaitsevaa hybridiomaisuutta koskevaan yleiseen sääntelykehykseen sellaisena kuin sitä sovelletaan jatkopyynnön aikana.

(101) Komissio ottaa jatkopyyntöä koskevassa päätöksessä asianmukaisesti huomioon sekä liitettyjen tuulipuistojen ja asianomaisten verkonhaltijoiden taloudelliset edut että poikkeuksen laajemman sosioekonomisen vaikutuksen alueellisella ja Euroopan tasolla. Tarkastelussa on erityisesti määriteltävä, olisiko KF CGS -verkko integroitava laajempaan hybridiomaisuuden sääntelykehykseen ja miten integrointi olisi toteutettava.

(102) Jotta voidaan ottaa riittävällä tavalla huomioon sääntelykehyksen muutokset sekä teknologian ja markkinoiden kehitys, mahdollisen soveltamisalan jatkamisen (jos sellaisia myönnetään) olisi oltava kestoltaan rajoitettu.

(103) Jos komissio tulee siihen lopputulokseen, että poikkeuksen jatkamisen myöntämiseksi on tehtävä muutoksia tässä päätöksessä määritettyyn sääntelyä koskevaan lähestymistapaan tai että muut ehdot ovat välttämättömiä kilpailun tai markkinoiden yhdentymisen lisäämiseksi, niiden toteuttamiseen annetaan riittävästi aikaa. Myös muille markkinaosapuolille ilmoitetaan hyvissä ajoin etukäteen käytettävissä olevan rajat ylittävän kapasiteetin mahdollisista muutoksista.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Myönnetään Kriegers Flak Combined Grid Solutionille poikkeus asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdan säännöksistä. Laskettaessa, saavutetaanko alueiden väliseen kaupankäyntiin käytettävissä olevan kapasiteetin vähimmäistasot, vähimmäiskapasiteetin laskemiseen käytetään kokonaissiirtokapasiteetin sijaan sitä jäännöskapasiteettia, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun kapasiteetista on vähennetty Kriegers Flak Combined Grid Solutioniin liitettyjen tuulipuistojen seuraavaksi vuorokaudeksi ennustetun sähköntuotannon siirtoon kyseisiin kansallisiin maalla sijaitseviin verkkoihin tarvittava kapasiteetti.

Asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 1 kohtaa sovelletaan edelleen kokonaisuudessaan, ja Kriegers Flak Combined Grid Solutionin enimmäiskapasiteetti sekä sellaisten siirtoverkkojen enimmäiskapasiteetti, joihin Kriegers Flak Combined Grid Solutionin rajat ylittävä kapasiteetti vaikuttaa, on asetettava markkinaosapuolten käyttöön verkon käyttövarmuuden turvallisuusvaatimuksia noudattaen.

2 artikla

Edellä olevan 1 artiklan mukainen poikkeus kattaa kaikki viittaukset asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdan mukaiseen kaupankäyntiin käytettävissä olevaan vähimmäiskapasiteettiin asetuksessa (EU) 2019/943 ja kyseiseen asetukseen perustuvissa komission asetuksissa.

3 artikla

Edellä olevan 1 artiklan mukaista poikkeusta sovelletaan 10 vuoden ajan tämän komission päätöksen hyväksymisestä. Komissio voi jatkaa poikkeuksen soveltamisaikaa 4 artiklan nojalla. Poikkeuksen kokonaiskesto on mahdollinen soveltamisajan jatkaminen mukaan luettuna enintään 25 vuotta.

Kun mikä tahansa kolmesta Kriegers Flak Combined Grid Solutioniin liitetystä tuulipuistosta lakkaa toimimasta muista syistä kuin tavanomaisen huollon tai kestoltaan rajoitettujen korjausten vuoksi tai tällaiseen tuulipuistoon tehdään merkittäviä muutoksia, kyseisen tuulipuiston ennustettua sähköntuotantoa ei tule enää vähentää 1 artiklan mukaisesti, mikä lisää kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia rajayhdysjohdossa. Alhaisista markkinahinnoista tai verkonhaltijoiden ohjeista johtuvia tuotantokatkoksia ei pidä ottaa huomioon. Muutoksia pidetään merkittävinä ainakin silloin, kun tarvitaan uusi liittymissopimus tai kun tuulipuiston tuotantokapasiteettia lisätään enemmän kuin viisi prosenttia.

4 artikla

Tanskan ja Saksan viranomaiset voivat pyytää komissiota jatkamaan 3 artiklassa säädettyä poikkeuksen soveltamisaikaa. Pyyntö on toimitettava riittävän hyvissä ajoin ennen poikkeuksen soveltamisajan päättymistä. Poikkeuksen jatkamista koskevaan pyyntöön on sisällyttävä analyysi poikkeuksen mukaisesti valitun sääntelyä koskevan lähestymistavan kustannuksista ja hyödyistä, kvantitatiivinen analyysi mukaan luettuna. Lisäksi pyynnössä on tarkasteltava mahdollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, erityisesti Kriegers Flak Combined Grid Solutionin integrointia pyynnön aikana sovellettavaan merellä sijaitsevan hybridiomaisuuden yleiseen säänneltyyn verkkoon, erillisen offshore-tarjousalueen perustamista Kriegers Flak Combined Grid Solutionia varten ja/tai lisäinvestointien toteuttamista käytettävissä olevan siirtokapasiteetin lisäämiseksi. Jos komissio tulee poikkeuksen jatkamista koskevan pyynnön seurauksena siihen lopputulokseen, että tässä päätöksessä määritettyyn sääntelyä koskevaan lähestymistapaan on tehtävä muutoksia tai että muut ehdot ovat välttämättömiä kilpailun tai markkinoiden yhdentymisen lisäämiseksi, niiden toteuttamiseen on annettava riittävästi aikaa ja myös muille markkinaosapuolille on ilmoitettava riittävästi etukäteen käytettävissä olevan rajat ylittävän kapasiteetin mahdollisista muutoksista.

5 artikla

Jos joustopalvelujen tarjoajat osoittavat konkreettista kiinnostusta sellaisten hankkeiden toteuttamiseen, jotka voisivat lisätä kaupankäyntiin käytettävissä olevaa kapasiteettia Kriegers Flak Combined Grid Solutionissa hyödyntämällä joustopalveluja, Tanskan ja Saksan viranomaisten on harkittava asianmukaisesti tällaisia investointeja ja hyödynnettävä niiden potentiaali nostaa kaupankäyntiin käytettävissä oleva kapasiteetti sähköasetuksen 16 artiklan 8 kohdassa määritettyyn vähimmäistasoon. Jos tällaisia investointeja ehdotetaan mutta ei oteta käyttöön Kriegers Flak Combined Grid Solutionissa, kansallisten viranomaisten on ilmoitettava asiasta komissiolle.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Tanskan kuningaskunnalle ja Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 11 päivänä marraskuuta 2020.

Komission puolesta
Kadri SIMSON
Komission jäsen